

РОЗДІЛ ІІІ

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК: 342.922

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-72-3-118-124>

Іваненко Дмитро Дмитрович,
кандидат юридичних наук
(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6728-4488>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ (ЧАСТИНА І)

У статті розкрито адміністративно-правові засади діяльності центрів безоплатної правової допомоги, що знаходяться у сфері управління Міністерства юстиції України. З'ясовано комплексну структуру державних інституцій, що забезпечують організацію безоплатної правової допомоги в межах адміністративного, кримінального, цивільного процесів. Зазначено про недоліки функціонуючої системи безоплатної правової допомоги та запропоновано напрямки її вдосконалення.

Ключові слова: безоплатна вторинна правова допомога; безоплатна первинна правова допомога; безоплатна правова допомога; бюро правової допомоги; Координаційний центр з надання правової допомоги; Міністерство юстиції України; місцеві центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги; регіональні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Постановка проблеми. Прийняття нових редакцій Законів України «Про прокуратуру» та «Про безоплатну правову допомогу» у 2014–2016 рр. ознаменувало повноцінний перехід функції представництва інтересів громадян від органів прокуратури до системи безоплатної правової допомоги.

Створена інституційна та нормативна база у сфері надання безоплатної правової допомоги, забезпечення державного фінансування центрів безоплатної правової допомоги нарешті засвідчили практичну реалізацію конституційних положень щодо надання правничої допомоги, передбаченої статтями 29 та 59 Основного Закону України.

Надання фахової безоплатної правової допомоги є основою доступу соціально незахищених верств населення та визначених законодавством категорій громадян до правосуддя, реалізації права на справедливий суд, передбачений положеннями статті 6 Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Система безоплатної правової допомоги є новою інституцією, що розпочала своє становлення менше ніж 10 років тому. Сьогодні вона є дієвим механізмом у системі захисту прав. Постійний розвиток системи безоплатної правової допомоги, зростання масштабів діяльності зумовлює

необхідність дослідження адміністративно-правових засад діяльності центрів безоплатної правової допомоги та суб'єктів, що прямо чи опосередковано впливають на їхню роботу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання надання безоплатної правової допомоги розглядалося вітчизняними науковцями з точки зору засад конституційного, кримінального процесуального, цивільного процесуального та інших галузей права. А. Гаркуша досліджує правовий механізм реалізації права на безоплатну правову допомогу, підстави надання, державні гарантії її забезпечення [1]. Ю. Данилевська, Л. Павлик, З. Петрович, У. Цмоць у монографічному дослідженні розглядають історичні аспекти реалізації права на безоплатну правову допомогу в Україні, проводять аналіз міжнародних стандартів у сфері реалізації права особи на безоплатну правову допомогу, характеризують систему суб'єктів надання безоплатної правової допомоги, вивчають особливості реалізації права особи на безоплатну правову допомогу в адміністративному, кримінальному, цивільному процесі [2]. О. Говоруха, І. Козьяков розглядають проблеми реалізації основних принципів надання безоплатної правової допомоги, з'ясовують актуальні питання застосування інституту безоплатної правової допомоги в Україні [3]. С. Бреус досліджує інституційне забезпечення конституційного права на безоплатну професійну правничу допомогу, з'ясовує питання становлення центрів із надання безоплатної вторинної правової допомоги [4]. А. Іванцова розглядає зміст поняття безоплатної правової допомоги в Україні та за кордоном, з'ясовує характер та юридичну природу безоплатної правової допомоги [5]. С. Оверчук вивчає умови надання безоплатної правової допомоги в контексті прецедентної практики Європейського суду з прав людини [6]. Проте поза увагою науковців залишилося питання діяльності центрів безоплатної правової допомоги та інших публічних інституцій, що забезпечують організацію надання такої допомоги.

Мета наукової статті — здійснити правовий аналіз адміністративно-правових засад функціонування центрів безоплатної правової допомоги та інших публічних інституцій, що забезпечують організацію надання безоплатної правової допомоги, визначити недоліки функціонуючої системи органів та запропонувати шляхи їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Чинна редакція Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 № 3460-VI (далі — Закон № 3460-VI) врегульовує зміст права на безоплатну правову допомогу, порядок реалізації, підстави та порядок надання, державні гарантії надання такої допомоги. Так, Закон № 3460-VI розрізняє безоплатну первинну та вторинну правову допомогу. Суб'єктами надання первинної безоплатної правової допомоги є: органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи приватного права, спеціалізовані установи, центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Суб'єктами надання безоплатної вторинної правової допомоги є відповідні місцеві та регіональні центри. Уповноваженими особами для безпосереднього захисту, здійснення представництва інтересів осіб та складення документів процесуального характеру є: 1) адвокати, включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу (далі — Реєстр адвокатів); 2) представники місцевих центрів, у тому числі бюро правової допомоги [7].

Відповідно до положень чинного законодавства, повноважень, території діяльності, практики взаємовідсин між центрами безоплатної правової допомоги, адміністративна вертикаль центрів безоплатної правової допомоги є такою :

- Координаційний центр з надання правової допомоги (далі — Координаційний центр);
- регіональні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги (далі — регіональний центр);
- місцеві центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги (далі — місцевий центр).

Аналізуючи визначену в Законі № 3460-VI адміністративну «вертикаль» центрів безоплатної правової допомоги, необхідно зауважити, що вона не є повноцінною самодостатньою структурою. Найголовнішою проблемою є те, що працівники місцевих центрів не мають законодавчих повноважень надавати весь спектр правового захисту, здійснювати представництво інтересів осіб та складення документів процесуального характеру. Нова редакція процесуальних кодексів відповідно до норм Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 № 2147-VIII [8] запровадила нові процесуальні інститути: «адвокатська монополія», «справа незначної складності», «малозначна справа», «складна справа» тощо. Унаслідок цього працівники місцевих центрів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу у цивільних та адміністративних справах, переважно мають право тільки на складення окремих процесуальних документів, здебільшого не мають законодавчих повноважень представляти інтереси особи, яка звернулася до місцевого центру, в судах. Інакше кажучи, без адвокатів, включених до Реєстру адвокатів, місцеві центри не можуть повноцінно здійснювати представництво інтересів осіб самостійно. Для повноцінного вирішення цього питання необхідно внести зміни до чинного законодавства щодо розширення кола суб'єктів, які здійснюють представництво інтересів осіб в адміністративних та цивільних справах на рівні з адвокатами, а саме включити до їхнього складу працівників місцевих центрів.

Відповідно до норм Указу Президента України від 01.06.2012 № 374/2012 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України» було створено Координаційний центр [9]. Постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2012 № 504 «Про утворення Координаційного центру з надання правової допомоги та ліквідацію Центру правової реформи і законопроектних робіт при Міністерстві юстиції» [10] було затверджено положення про Координаційний центр. Він належить до сфери управління Міністерства юстиції України (далі — Мін'юст) та здійснює забезпечення функціонування системи безоплатної правової допомоги, має правовий статус юридичної особи. Штатний розпис та кошторис затверджує Мін'юст. Координаційний центр у межах повноважень видає накази, організовує та контролює їх виконання. Очолює Координаційний центр Директор [11].

До основних завдань Координаційного центру у сфері забезпечення надання безоплатної правової допомоги належать: забезпечення діяльності системи безоплатної правової допомоги; аналіз практики правозастосування у сфері безоплатної правової допомоги; розробка стандартів якості надання безоплатної правової допомоги; управління системою безоплатної вторинної правової допомоги; формування та ведення Реєстру адвокатів; забезпечення функціонування комплексної інформаційно-аналітичної системи (далі — КІАС); організація підвищення кваліфікації; розробка законопроектів у сфері надання безоплатної правової допомоги; дослідження зарубіжного досвіду з питань безоплатної правової допомоги; участь у програмах міжнародної технічної допомоги; створення центрів безоплатної вторинної правової допомоги, міжрегіональних ресурсно-комунікаційних платформ (правові клуби «Pravokator»); взаємодія з Наглядовою радою; моніторинг якості надання правової допомоги адвокатами; виключення адвокатів з Реєстру адвокатів тощо [11].

На сьогодні до складу Координаційного центру входять такі структурні одиниці: керівництво (директор, перший заступник, заступник, головний бухгалтер); управління правового аналізу та експертизи; Управління забезпечення доступу до правової допомоги; управління забезпечення якості правової допомоги; юридичне управління; управління координації системи надання безоплатної правової допомоги; управління інформаційних технологій та аналізу даних; організаційне управління; управління комунікацій; відділ правопросвітництва; управління розгляду звернень та забезпечення доступу до публічної

інформації; управління стратегічного планування та фінансів; інформаційно-аналітичний відділ; Відділ міжнародного співробітництва; відділ розвитку людських ресурсів; управління розвитку людських та інформаційних ресурсів у сфері надання правової допомоги; Київська, Дніпровська, Львівська, Одеська, Харківська міжрегіональні ресурсно-комунікаційні платформи; відділ бухгалтерського обліку та фінансової звітності; управління внутрішнього аудиту; відділ запобігання корупції; сектор з охорони праці, мобілізаційної роботи та цивільного захисту [12].

Отже, Координаційний центр здійснює організацію, забезпечення та контроль за діяльністю центрів безоплатної правової допомоги. Працівники Координаційного центру не здійснюють надання правової допомоги безпосередньо, крім правопросвітницького напрямку роботи. Перераховані вище види діяльності здійснюються під керівництвом Мініюсту, що формує та реалізує державну правову політику у сфері безоплатної правової допомоги.

Безпосередньо функції захисту, представництва інтересів осіб та складення документів процесуального характеру здійснюють регіональні та місцеві центри. Відповідно до норм статті 16 Закону № 3460-VI регіональні центри утворюються Мініюстом, є неприбутковими організаціями, мають статус юридичної особи, є територіальними відділеннями Координаційного центру. Положення про регіональний центр затверджує Координаційний центр. Діяльність регіонального центру поширюється на територію відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Як правило, це окрема область або територія двох областей (наприклад, Наказ Координаційного центру Про затвердження Типових положень про структурні підрозділи регіональних центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Донецькій та Запорізькій, Луганській та Харківській областях від 26 березня 2019 року № 37) [13]. Регіональний центр очолює директор, який призначається на посаду на конкурсній основі та звільняється з посади директором Координаційного центру. Директор регіонального центру підзвітний і підконтрольний директору Координаційного центру.

Регіональні центри забезпечують надання вторинної правової допомоги особам, щодо яких застосовано адміністративне затримання, адміністративний арешт; особам, які відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України (далі — КПК України) вважаються затриманими; особам, щодо яких у кримінальних провадженнях відповідно до норм КПК України захисник залучається слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом для здійснення захисту за призначенням або проведення окремої процесуальної дії; особам, засудженим до покарання у вигляді позбавлення волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців або обмеження волі. Таким чином, регіональні центри надають вторинну правову допомогу особам у кримінальних справах та в окремих випадках особам, до яких застосовано адміністративне затримання або адміністративний арешт.

Відповідно до норм «Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги» від 02.07.2012 № 967/5 діяльність регіональних центрів умовно можна поділити за такими напрямками:

1) організація роботи з адвокатами: укладення контрактів з адвокатами, отримання від адвокатів інформації про виконання виданих доручень, прийом поданих адвокатами актів надання безоплатної вторинної правової допомоги, перевірка правильності та повноти їх заповнення, оплата послуг та відшкодування витрат адвокатів, моніторинг дотримання адвокатами стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги та оцінювання її якості, подання клопотання до Координаційного центру про виключення адвоката з Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу;

2) забезпечення захисника в передбачених законодавством випадках: прийом та реєстрація повідомлень про затримання осіб, постанови/ухвали про залучення захисника; видача/скасування доручень адвокатам, рішення про заміну адвоката, припинення надання

безоплатної вторинної правової допомоги; залучення перекладача, сурдоперекладача в передбачених законодавством випадках;

3) внутрішнє управління: моніторинг та оцінка діяльності місцевих центрів щодо надання безоплатної правової допомоги; доступ до електронних сервісів Мін'юсту; вивчення потреб та рівня задоволеності осіб, які отримують безоплатну правову допомогу; координація, контроль, перевірка діяльності місцевих центрів; організація підвищення кваліфікації адвокатів, працівників регіонального та відповідних місцевих центрів; збір та підготовка статистичної інформації про діяльність регіонального та відповідних місцевих центрів для Координаційного центру тощо [14];

4) правопросвітницька робота.

Структура регіонального центру така: директор регіонального центру; відділ організації надання безоплатної вторинної правової допомоги регіонального центру; відділ забезпечення якості правової допомоги та підвищення кваліфікації її надавачів регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги; відділ комунікацій та правопросвітництва регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги; відділ фінансів, бухгалтерського обліку та звітності регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги; відділ організаційної роботи, юридичного забезпечення та розвитку інфраструктури регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги; відділ контрактно-договірної роботи регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Отже, регіональний центр забезпечує захист осіб шляхом надання безоплатної вторинної правової допомоги особам, щодо яких застосовано адміністративне затримання, адміністративний арешт, особам, які відповідно до положень КПК України мають певний процесуальний статус у кримінальному провадженні. До того ж значна частина компетенції регіонального центру пов'язана з діяльністю щодо управління, координації, контролю, перевірки діяльності та інших питань підпорядкованих місцевих центрів. Це свідчить про підпорядкованість місцевих центрів регіональному щодо внутрішніх питань організації роботи. Водночас регіональний центр не втручається у процес надання безоплатної правової допомоги.

Список використаних джерел

1. Гаркуша А. Г. Деякі аспекти надання безоплатної правової допомоги в Україні. *Форум права*. 2019. № 55 (2). С. 15–22.
2. Право особи на безоплатну правову допомогу : колективна монографія / Ю. О. Данилевська, Л. В. Павлик, З. З. Петрович, У. О. Цмоць. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 136 с.
3. Козьяков І., Говоруха О. Актуальні питання реалізації принципів надання безоплатної правової допомоги. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2018. № 1 (17). С. 107–116.
4. Бреус С. Інституційне забезпечення конституційного права на безоплатну професійну правничу допомогу в Україні. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017. № 6-2 (28). С. 29–32.
5. Іванцова А. В. Поняття безоплатної правової допомоги в Україні та за кордоном. *Часопис Академії адвокатури України*. 2015. Т. 8. № 3. С. 40–45.
6. Оверчус С. В. Умови надання безоплатної правової допомоги в контексті прецедентної практики Європейського Суду з прав людини. *Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право"*. 2016. №1 (13). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16osvzpl.pdf> (дата звернення: 10.06.2020).
7. Закон України «Про безоплатну правову допомогу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17> (дата звернення: 10.06.2020).
8. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19#Text> (дата звернення: 10.06.2020).

9. Указ Президента України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374/2012#Text> (дата звернення: 10.06.2020).

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Координаційного центру з надання правової допомоги та ліквідацію Центру правової реформи і законопроектних робіт при Міністерстві юстиції». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/КР120504.html (дата звернення: 10.06.2020).

11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Координаційний центр з надання правової допомоги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.06.2020).

12. Команда центру. Координаційний центр з надання правової допомоги. URL: <https://www.legalaid.gov.ua/tsentry/koordynatsijnj-tsentri/teams> (дата звернення: 10.06.2020).

13. Наказ Координаційного центру з надання правової допомоги «Про затвердження Типових положень про структурні підрозділи регіональних центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Донецькій та Запорізькій, Луганській та Харківській областях». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS31756.html (дата звернення: 10.06.2020).

14. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12> (дата звернення: 10.06.2020).

References

1. Harkusha, A. H. (2019). *Deiaki aspekty nadannia bezoplatnoi pravovoi dopomohy v Ukraini* [Some aspects of free legal aid in Ukraine]. *Forum Prava*. № 55 (2). S. 15–22 [in Ukrainian].

2. Danylevska, Yu. O., Pavlyk, L. V., Petrovych, Z. Z., Tsmots, U. O. (2018). *Pravo osoby na bezoplatnu pravovu dopomohu: kolektyvna monohrafiia* [The right of a person to free legal aid]. Lviv: LvDUVS. 136 s. [in Ukrainian].

3. Koziakov, I., Hovorukha, O. (2018). *Aktualni pytannia realizatsii pryntsyviv nadannia bezoplatnoi pravovoi dopomohy* [Topical issues of implementation of the principles of free legal aid]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy*. № 1 (17). S. 107–116 [in Ukrainian].

4. Breus, S. (2017). *Instytutysiine zabezpechennia konstytutsiinoho prava na bezoplatnu profesiinu pravnychu dopomohu v Ukraini* [Institutional support of the constitutional right to free professional legal assistance in Ukraine]. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. № 6-2 (28). S. 29–32 [in Ukrainian].

5. Ivantsova, A. V. (2015). *Poniattia bezoplatnoi pravovoi dopomohy v Ukraini ta za kordonom* [The concept of free legal aid in Ukraine and abroad]. *Chasopys Akademii advokatury Ukrainy*. Т. 8. № 3. S. 40–45 [in Ukrainian].

6. Overchus, S. V. (2016). *Umovy nadannia bezoplatnoi pravovoi dopomohy v konteksti pretседentnoi praktyky Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny* [Conditions for the provision of free legal aid in the context of the Case Law of the European Court of Human Right]. *Chasopys Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Serii "Pravo"*. №1(13). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16osvzpl.pdf> (data zvernennia: 10.06.2020) [in Ukrainian].

7. *Zakon Ukrainy «Pro bezoplatnu pravovu dopomohu»* [Law of Ukraine «On Free Legal Aid»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17> (data zvernennia: 10.06.2020) [in Ukrainian].

8. *Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy, Tsyvilnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv»* [Law of Ukraine «On Amendments to the Commercial Procedural Code of Ukraine, the Civil Procedure Code of Ukraine, the Code of Administrative Procedure of Ukraine and Other legislative Acts»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19#Text> (data zvernennia: 10.06.2020) [in Ukrainian].

9. *Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro vnesennia zmin ta vyznannia takymy, shcho vtratyly chynnist, deiakykh ukaziv Prezydenta Ukrainy»* [Decree of the President of Ukraine «On Amendments and Repeal of Certain Decrees of the President of Ukraine»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374/2012#Text> (data zvernennia: 10.06.2020) [in Ukrainian].

10. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro utvorennia Koordynatsiinoho tsentru z nadannia pravovoi dopomohy ta likvidatsiiu Tsentru pravovoi reformy i zakonoproektnykh robit pry Ministerstvi yustytisii»* [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the Establishment of the Coordination Center for Legal Aid and the Liquidation of the Center for Legal Reform and Bill Work under the Ministry

of Justice]. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP120504.html (data zvernennia: 10.06.2020) [in Ukrainian].

11. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Koordynatsiinyi tsentr z nadannia pravovoi dopomohy» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On Approval of the Regulations on the Coordination Center for Legal Aid»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2012-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 10.06.2020) [in Ukrainian].

12. Komanda tsentru. Koordynatsiinyi tsentr z nadannia pravovoi dopomohy [The Center team. The Legal Aid Coordination Center]. URL: <https://www.legalaid.gov.ua/tsestry/koordynatsiynj-tsestr/teams> (data zvernennia: 10.06.2020) [in Ukrainian].

13. Nakaz Koordynatsiinoho tsentru z nadannia pravovoi dopomohy «Pro zatverdzhennia Typovykh polozhen pro strukturni pidrozdily rehionalnykh tsentriv z nadannia bezoplatnoi vtorynnoi pravovoi dopomohy u Donetskii ta Zaporizkii, Luhanskii ta Kharkivskii oblastiakh» [Order of the Coordination Center for Legal Aid «On Approval of the Standard Regulations on the Structural Units of Regional Centers for Free Secondary Legal Aid in Donetsk and Zaporizhia, Luhansk and Kharkiv Regions»]. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS31756.html (data zvernennia: 10.06.2020) [in Ukrainian].

14. Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro tsestry z nadannia bezoplatnoi vtorynnoi pravovoi dopomohy» [Order of the Ministry of Justice of Ukraine «On Approval of the Regulations on Centers for Free Secondary Legal Aid»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12> (data zvernennia: 10.06.2020) [in Ukrainian].

Ivanenko Dmytro,

PhD in Law

(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6728-4488>

ADMINISTRATIVE AND LEGAL FUNDAMENTALS OF FREE LEGAL AID CENTERS IN UKRAINE

The article is devoted to the administrative and legal bases of activity of The Free Legal Aid Centers which are in the sphere of management of The Ministry of Justice of Ukraine and provide the organization of free legal aid within the limits of administrative, criminal, civil processes. The Law of Ukraine “On Free Legal Aid” of 02.06.2011 № 3460-VI regulates the content of the right to free legal aid, the procedure for implementation, grounds and procedure for providing such assistance, as well as the state guarantees for its provision. This Law distinguishes Free Primary and Secondary Legal Aid. The subjects of Free Primary Legal Aid are the executive authorities, the local governments, the physical and legal entities of private law, the specialized institutions, The Free Secondary Legal Aid Centers. The relevant local and regional centers are the subjects of Free Secondary Legal Aid. According to the provisions of current legislation, powers, territory of activity, practice of relations between The Free Legal Aid Centers, the administrative vertical of The Free Legal Aid Centers has the following form:

The Coordination Center for Legal Aid Provision;

Regional Free Secondary Legal Aid Centers;

Local Free Secondary Legal Aid Centers.

The Coordination Center organizes, provides and controls the activities of Free Legal Aid Centers. It does not provide legal assistance directly, except for legal education. These activities are carried out under the direction of the Ministry of Justice, which forms and implements the state legal policy in the field of free legal aid. The Regional Center provides protection by providing free secondary legal aid to the person under administrative detention or administrative arrest, as well as to persons who, in accordance with the provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine, have a certain procedural status in criminal proceedings. At the same time, a substantial part of the competence of The Regional Center is related to the activities of management, coordination, control, inspection of the activities of subordinate local centers and other issues. This indicates the subordination of local centers to the regional in relation to internal issues of work organization. At the same time, the regional center does not interfere in the process of providing free legal aid by local centers.

Key words: *Free Secondary Legal Aid; Free Primary Legal Aid; Free Legal Aid; Legal Aid Bureaus; Coordination Center for Legal Aid Provision; Ministry of Justice of Ukraine; Local Free Secondary Legal Aid Centers; Regional (Free) Secondary Legal Aid Centers.*

Надійшла до редколегії 15.08.2020

Зразок для цитування:

Іваненко Д. Д. Адміністративно-правові засади діяльності центрів безоплатної правової допомоги в Україні (частина I). *Правовий часопис Донбасу*. 3 (72). 2020. С. 118—124. DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-72-3-118-124>